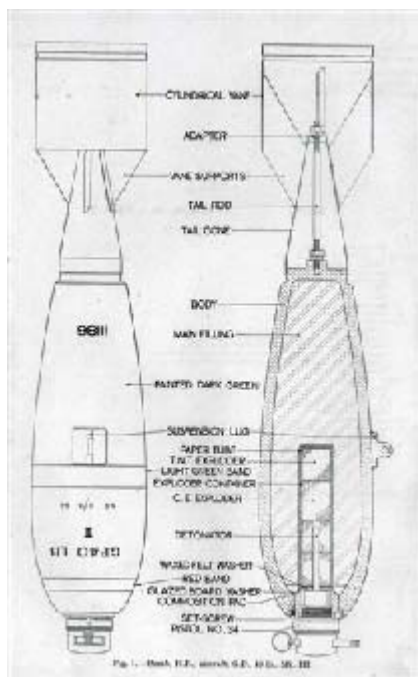
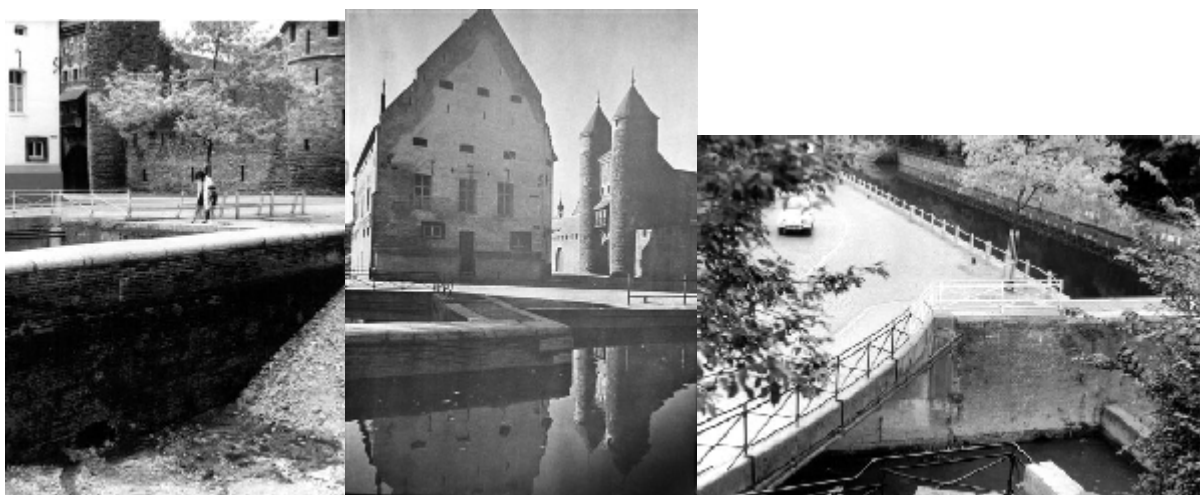

BLINDEN, BLINDGANGERS EN EEN BLOEDBAK door Rob Kamps

In het gedempte kanaal Luik-Maastricht ter hoogte van de Helpoort lag van 1963 tot medio 1975 op een diepte van ongeveer 1,75 meter een blindganger begraven in de grindbedding. Hubeer Mensis, een grondwerker die in 1963 betrokken was bij de dempingswerkzaamheden aan het kanaal, stapte in juli 1975 naar de krant met het verhaal dat die bom daar opzettelijk was begraven.

Het niet ontplofte projectiel lag pal naast de Bloedbak, een aquaduct dat bij de kanaalbouw in 1849 wegens puur gebrek aan ruimte *over* de rivier de Jeker gelegd was. De Jeker dook ter plekke letterlijk onder deze muur door middels twee sifons, maakte een hoek van 90 graden en kabbelde vervolgens in een kunstmatige bedding parallel aan de verstilde vaarweg naar de Maas.

Op de foto's: Bloedbak met Pesthuys, Helpoort, Jeker en Kanaal Luik-Maastricht

Het ronduit lelijke kunstwerk dankte haar onfrisse naam aan het voormalige slachthuis voorbij de Helpoort dat haar afval bij gebrek aan een riolering letterlijk op de Jeker loosde. Het water kleurde hier rood van het bloed, maar ook ingewanden kwamen erin terecht.

Bovendien gooiden niet alleen onze zuiderburen rommel van allerlei aard in de Jeker. De doorsnee van de doorlaatbuizen onder het kanaal was beperkt; ze raakten met regelmaat verstopt door speelgoed, kindewagens, matrassen, kartonnen dozen, menselijke nageboorten, honden- en kattenkadavers en zelfs dode varkens. Het stonk er bijgevolg geweldig naar de dood. Het slachthuis zelf was al in 1901 vanuit het oogpunt van volksgezondheid naar de Fransensingel in Boschpoort verplaatst. De naam *Bloedbak* bleef echter behouden; de rommel en de stank eveneens. Iedere Maastrichtenaar van de oudere generatie kent nog steeds de naam....

Het aquaduct kende een historie van trieste voorvallen. Op woensdag 24 oktober 1956 om tien uur 's avonds verdronken twee blinde mannen vlakbij de gemetselde bak. Zij waren afkomstig uit het blindentehuis *Licht en Liefde* in Maastricht. Albert Vohs, 34, Antoon Maas, 23 en de eveneens blinde Jan Wans, 28, uit Sliedrecht, zoon van een schipper, zochten hun weg op de kade nabij de Helpoort. Dáár waar de het hek langs het kanaal ophield en de afrastering langs de Bloedbak begon bevond zich een opening van anderhalve meter....

Opeens hoorden twee wandelaars en acht militairen een erbarmelijk hulpgeroep. Toen zij daarop afkwamen zagen zij een man op zijn buik liggen. Dat was Wans. De man graaide naar beneden. Daarop lieten twee soldaten, vastgehouden door kameraden op de wal, zich zakken bij de plek die de blinde man aanwees. De militairen konden al spoedig Albert Vohs op de kant hijsen. Met hun zaklampen zochten zij vervolgens het wateroppervlak af, echter zonder resultaat. Met behulp van een dreghaak ontdekte men de plek waar zich Anton Maas moest bevinden. Daarop liet een derde soldaat zich zakken. Ook hij slaagde erin het slachtoffer op de kant te brengen. Inmiddels was de brandweer met commandant Scaf en de politie met kapitein Thijs gearriveerd, direct daarna gevolgd door een groep EHBO-ers met hun instructeur dr Koppers. Mond-op-mondbeademing mocht echter niet meer baten.

Zes dagen later publiceerde *De Nieuwe Limburger* in de kolom *Periscoopjes* een toelichting op het verdrinkingsdrama. Onder het pseudoniem *Skopus* leverde de polemicus felle kritiek op de behandeling die een betrokken militair ten deel was gevallen:

“De Beloning – Daar bereikte ons een verhaal, zo ongelooflijk, dat we het ons wel driemaal door telkens een andere getuige hebben laten vertellen, vooraleer we alle twijfel hebben afgelegd.

Onze lezers hebben de vorige week met deelneming kennisgenomen van de ongelukkige verdrinkingsdood van twee blinden in de Bloedbak te Maastricht, het beruchte, vieze en gevaarlijke water tussen kanaal en Pesthuis dat er al jaren als een doorlopende aanfluiting van veiligheid en hygiëne, vol afval en viezigheid, schuimt en borrelt.

Toen in de duisternis toegeschoten hulp van enkele burgers en een aantal soldaten poogde de slachtoffers van de misleidende situatie ter plaatse te redden, passeerde een compagnie soldaten in drie pelotons onder commando van een luitenant.

De eerste twee pelotons met de luitenant marcheerden stoer voorbij. De commandant van het derde peloton, een sergeant, de situatie ziende, droeg aan een collega het commando van het peloton over, zeggende dat hij deze, de luitenant, op de hoogte zou stellen en heeft daarna dapper meegeholpen.

Na geruime tijd gepoogd te hebben de levensgeesten der verdronkenen op te wekken en nadat de slachtoffers waren weggevoerd, begaf de sergeant zich naar de kazerne.

Daar stond een ontvangstcommissie gereed om de sergeant voor zijn menslievend hulpbetoon te huldigen. Dat wil zeggen: hij kreeg zeven dagen verzuwaard arrest, omdat hij zich zonder verlof van de luitenant van de troep verwijderd had!!

Ieder commentaar lijkt ons hier overbodig, tenzij de opmerking dat hier nodig te bevoegder plaatse eens een hartig woordje over gesproken moet worden.

“Ja maar”, zullen de militaire formalisten zeggen: “de reglementen!”

Jawel, maar Christus heeft eens opgemerkt, dat als het kalf op een Sabbath in de put valt, niemand redelijk kan verwachten dat de eigenaar zich maar aan de Wet houdt en het rustig laat verdrinken.

Nu is het wel waar, het ging hier niet om een kalf, maar slechts om een paar mensen en daarvoor kan men de sacrosante militaire reglementen toch niet opzij zetten!

SKOPUS”

Een officiële reactie van de legereenheid kon natuurlijk niet uitblijven. Op zaterdag 10 november (1956) verscheen in dezelfde krant het bericht

“WAAROM EEN SERGEANT GESTRAFT WERD – GEEN TEKORTKOMING VAN EEN OFFICIER BIJ EEN VERDRINKINGSDRAMA

Door de commandant 4^e Depot Infanterie, de kolonel C. Zaayer, werd ons, onder dagtekening van 6 november langstleden een uitvoerig schrijven.

Daarin neemt deze stelling tegen de, in een Periscoopje in ons blad van woensdag 31 oktober langstleden gegeven voorstelling van zaken, volgens welke een sergeant met zeven dagen verzuimd arrest gestraft zou zijn, omdat hij zonder verlof van de commanderende officier van een passerende troep zich van zijn peloton zou hebben verwijderd om hulp te verlenen bij het bekende geval van verdrinking van twee blinden in de zogenaamde Bloedbak aan het kanaal te Maastricht.

Tevens tegen de bewering in dat deze bevelvoerende officier zonder notitie te nemen van het drama met zijn troep eenvoudig voorbij zou zijn gemarcheerd zonder maatregelen te nemen.

Kolonel Zaayer verklaart met verbazing en verontwaardiging van de gegeven voorstelling van zaken kennis genomen te hebben en vraagt zich af waarom niet eerst ter bevoegder plaatse naar de juistheid van dit “opzienbarend om niet te spreken onmogelijk verhaal” is geïnformeerd.

Alvorens de feitelijke punten van weerlegging van inzender weer te geven, willen wij op deze opmerking even antwoorden.

Niet wij zijn de scheppers van dit verhaal, maar het is ons ter ore gekomen van een getuige, een te goeder naam en faam staand ingezetene op een moment dat de door ons gereleveerde voorstelling van zaken vrijwel het gesprek van de dag was.

Juist omdat wij het niet geloofden, ondervroegen wij een tweede getuige en informeerden tenslotte naar de afwerking van het geval in de kazerne bij een instantie waarvan wij als burger toch wel meenden te mogen aannemen dat deze *au fait* was.

Men zal begrijpen dat we zeker op de identiteit van deze instantie niet verder ingaan.

Wat nu de feiten betreft, constateert kolonel Zaayer het volgende:

- 1) *‘Dat de sergeant, toen hij in de kazerne terugkwam, door een commissie werd opgewacht die hem zeven dagen verzuimd arrest bezorgde. Dit is onjuist en in hoge*

mate misleidend. Betrokkene is pas de volgende dag gestraft nadat deze zaak grondig was onderzocht (dit is ook door ons niet beweed. Red.). Skopus doet voorkomen alsof deze sergeant alleen gestraft werd voor het feit dat hij zich zonder verlof van zijn luitenant van zijn troep verwijderd heeft. Ook dit is onjuist.

Hij werd niet voor dit feit, zoals Skopus beschrijft, gestraft, doch omdat hij in een tijdsverloop van twee dagen, dezelfde dag zelfs tweemaal, zich schuldig had gemaakt aan gedragingen die in hetzelfde vlak liggen, dat wil zeggen gedragingen die niet strookten met de militaire gang van zaken.

Het feit waar het nu over gaat deed tenslotte de maat overlopen. Het is onjuist te stellen dat hij gestraft was omdat hij zich zonder verlof van zijn troep verwijderd had. Juist is, dat hij zich zonder noodzaak en zonder verlof te vragen van zijn troep verwijderd had.

In de eerste plaats had hij ruimschoots gelegenheid toestemming te vragen en in de tweede plaats was er voldoende hulp aanwezig. Toen hij aankwam waren er voldoende ooggetuigen, al ongeveer 15 man, aanwezig, onder andere de militairen die de slachtoffers al uit het water hadden gehaald, verder verschillende burgers en de politie

- 2) *Volgens de zegsman van Skopus, en hij neemt dit klakkeloos aan, waren de eerste twee pelotons met de luitenant "stoer" voorbijgelopen. Lees: omdat deze luitenant zo'n onmens was, voelde de flinke sergeant zich geroepen in te grijpen. Skopus is hier wederom ingelopen.*

Juist is: Vóór deze troep, waarbij de sergeant ingedeeld was, liep namelijk op een afstand van ongeveer 200 meter de eerste troep; dit was aan de sergeant bekend. De commandant van deze troep, ook een luitenant, had, nadat hij door een passerende burger in een auto was gewaarschuwd, een korporaal met een lantaarn in de loopas vooruitgezonden om te gaan helpen. Toen deze korporaal ter plaatse kwam, waren enkele soldaten die niet tot de groep behoorden en burgers reeds bezig op te halen. Twee dezer soldaten waren te water gegaan.

Toen enige ogenblikken later de luitenant zelf passerde, heeft hij persoonlijk de situatie opgenomen en geïnformeerd of de dokter en de politie gewaarschuwd waren. Dit bleek het geval te zijn (dokter en politie arriveerden inderdaad enkele ogenblikken later) en ziende dat er verder voldoende hulp aanwezig was, heeft hij het commando over zijn troep hernomen. Hij heeft voor alle zekerheid de korporaal met de lantaarn achtergelaten.

Zoals gezegd, liep een paar honderd meter hierachter een volgende troep, eveneens onder leiding van een luitenant. Bij deze troep was betrokken sergeant ingedeeld. De luitenant heeft wel degelijk de situatie gezien en daarbij geconstateerd dat voldoende hulp aanwezig was; er waren op dat moment zeker wel 15 personen aanwezig. Ook was er politie aanwezig. Enkele minuten tevoren was de politie-auto hem in dezelfde straat gepasseerd.

Dit moet ook de sergeant gezien hebben.

Er dus van overtuigd zijnde, dat voldoende hulp aanwezig was, heeft hij de mars, zeer terecht en volkomen gerechtvaardigd, vervolgd.

- 3) *Voor de betrokken sergeant was dus geen enkele reden aanwezig om eigenmachtig op te treden en zonder verlof de troep te verlaten.*
Tot goed begrip van de zaak dient verder het volgende. Toen de sergeant ter plaatse

kwam, waren beide drenkelingen reeds op het droge. Eén der reeds eerder genoemde soldaten heeft bij de eerste opgehaalde drenkeling kunstmatige ademhaling toegepast.

Hij heeft hiervoor een cursus gevolgd en bij de tweede drenkeling is dit gebeurd door een burger en een politiemann.

De bevelvoerende officieren zouden zeker de hele troep hebben ingezet indien dit nodig was geweest en zij zouden dan ook eervol zijn vermeld geworden, zoals dit thans ook per order is geschied met de soldaten die zo prachtig geholpen hebben'.

Naschrift van de redactie – Wij hebben natuurlijk bovenstaande uiteenzetting onze zegslieden voorgelegd. Zij verklaren ons dat zij van de voorgeschiedenis, namelijk dat de betrokken officier gehandeld heeft alshier beschreven, niet op de hoogte geweest zijn. Dit moet gebeurd zijn vóór zij ter plaatse waren.

Zij hebben alleen de sergeant aan het werk gezien en konden slechts getuigen dat hij goed werk verrichtte. Toen zij naderhand vernamen dat hij gestraft was, waren zij daarover verontwaardigd. Zij wisten van voorafgaande verwickelingen uiteraard niets af. Alleen stelt zich naar hun oordeel hier de vraag of men nu niet beter een andere gelegenheid had kunnen afwachten om met de betrokken sergeant dit appeltje te schillen, dan juist bij deze, nu hij zich om menslievende redenen van de troep verwijderd had.

Overigens dient men wel rekening te houden met het feit dat er die avond een grote opwinding ter plaatse heerste en dat in die omstandigheden de waarnemingen bedrieglijk kunnen zijn geweest.

Uit de uiteenzetting van kolonel Zaayer blijkt intussen wel, dat de (ongenoemde) officier niet te kort geschoten is in wat onder de gegeven omstandigheden van hem verwacht kon worden. Voor zover een blaam op hem geworpen zou zijn, wordt deze hiermede, voor wat ons betreft, gaarne teruggenomen.”

(Einde polemiek)

Rottende kadavers werden met enige regelmaat uit de Bloedbak verwijderd, maar vaker werd grof huisvuil dat vóór de doorlaat bleef steken met lange stokken in de openingen geduwd door medewerkers van Rijkswaterstaat. In het najaar van 1962 eiste die nodeloze handeling een mensenleven. Balancerend op de smalle randen aan de voet van de Bloedbak om het vuil in de opening te krijgen, verloor een man zijn evenwicht, verdween met het vieze water in een van de buizen en verdronk jammerlijk. Zijn collega's moesten het trieste bericht aan zijn vrouw overbrengen; de achteloosheid van mensen had hier een tragische wending gekregen. Oproepen van de gemeente aan de bevolking om bij nacht en ontij geen rommel meer in het kanaal en de Jeker te gooien, voerpaginanieuws in 1959, werden genegeerd. Verderop in het kanaal, ter hoogte van Sint Pieter, voeren schepen hun schroef stuk op afgedankte kachels en fornuizen die vanaf de kant in het water waren gegooid en naar het midden van de vaargeul waren afgegleden...

De verdrinkingsdood bij de Bloedbak vond plaats aan de vooravond van de demping. De oude vaarweg had al decennia eerder afgedaan als heuse scheepvaartverbinding, maar toestemming om het kanaal dicht te gooien moest uit Brussel komen. De Belgen hadden de aanleg immers betaald en waren dus formeel eigenaar. Brussel gaf in 1961 haar goedkeuring. Op woensdag 4 oktober 1962 maakte de gemeente Maastricht in *De Nieuwe Limburger* bekend dat het kanaal in de binnenstad ging verdwijnen. Op maandag de 8ste zouden onderlossers, motorloze bakken met een uitklapbare bodem, met aan boord grind uit de Maasbedding via de Sint Pietersluis de waterweg worden opgesleept in de richting van de

KNP (tegenwoordig SAPPI) en ter hoogte van de Van Hasselkade beginnen met de werkzaamheden. Willem Rossen, een bakschipper uit Heijen in Noord-Limburg, zei dat het ongeval met de man bij de Bloedbak plaatsvond op het moment dat hij met Jef Dresens van Rijkswaterstaat langs het kanaal liep. Dresens was belast met het toezicht over de demping. Roel Kuperus, uitvoerder bij het baggerbedrijf Prins van Wijngaarden uit Hattem, Gelderland en zwager van Rossen, vergezelde hen. Aan de hand van een visuele inspectie langs het water legde Dresens nog eens uit hoe *Bestek 109, het baggeren van grind uit de rivier de Maas, het dempen van een gedeelte van het kanaal Luik-Maastricht, het verwijderen van twee draaibruggen en het leggen van dammen* moest worden geïmplementeerd.

Pech zou de mannen blijven achtervolgen. Vanwege de vroeg invallende en zeer strenge vorst vanaf 21 november werden de werkzaamheden in de kiem gesmoord. Het lukte nog de bodem van de vaart schoon te maken. Het storten van grind moest worden uitgesteld.

Willem Rossen was het volgende slachtoffer. Op 20 september 1962 waren de dempers voornemens om het kanaalpand tussen de sluis bij de Sint Servaasbrug en de ophaalbrug bij de *Bonne Femme* van afval te ontdoen. Daartoe had men bij de cementfabrikant ENCI een pomp geleend die met een kraan op de bak van een vrachtauto was gezet. Om die pomp bij de plaats van bestemming van de vrachtwagen af te krijgen, probeerden de werklieden die bak evenwijdig te brengen met het brugdek. De ophaalbrug was jaren in onbruik geweest, bewegende delen waren niet ingevet en mogelijk verroest. De plotselinge zware belasting door het neerkomen van de pomp was teveel van het goede. Het kamwiel ging draaien als een tierelier en een breuk was het gevolg. De beide kettingen braken en de brug ging rechtop staan. Eén ketting raakte Rossen tegen het hoofd. Hij ging onderuit en werd met een zware hersenschudding wakker in het ziekenhuis Sint Annadal. Dresens zag nog kans om hem opzij te duwen. Het contragewicht sloeg met een harde klap tegen het brugdek en had Rossen wis en zeker vermorzeld. De hele constructie was uit het lood geslagen en kwam voor hergebruik elders niet meer in aanmerking.

Ongeveer acht weken later, op 8 november 1962, sloeg het noodlot voor Rossen opnieuw toe. Hij was inmiddels hersteld en op die dag op bezoek bij zijn zus Riek en zwager Roel Kuperus aan boord van hun woonark de *Zwerper*. Het schip lag afgemeerd aan de Hoge Kanaaldijk, even voorbij de draaibrug ter hoogte van het nog steeds bestaande café *Bel Air*. Rudie, het driejarige neefje van Rossen, was op het dek aan het spelen. Een kameraadje kwam vertellen dat de jongen overboord gevallen was. Met enkele in de buurt zijnde schippers werd met behulp van haken het water vergeefs afgetast. Rossen sprong in het kanaal en zocht het kind op de tast in het troebele water. Hij moest enkele keren naar de oppervlakte om lucht te happen. Pas bij de derde poging had hij beet. Mond-op-mondbeademing werd toegepast en zelfs in het ziekenhuis Sint Annadal hebben artsen nog geruime tijd vergeefs geprobeerd het knaapje te reanimeren. Hij werd op het kerkhof van Sint Pieter begraven.

In een gesprek met de auteur in december 2003 lichtte Rossen nóg een incident toe. Twee medewerkers van het baggerbedrijf Prins van Wijngaarden liepen langs het kanaal vóór een achteruitrijdende vrachtauto van de firma uit om het naderend verkeer te attenderen op de gevaarlijke situatie. Plots kwam er uit een van de zijstraten een jongen op de fiets aanrijden. Hij had een behoorlijk tempo en de twee mannen maakten drukke gebaren ten teken dat hij moest afremmen. De knaap kwam onzacht in aanraking met de laadbak. De schade leek echter beperkt; hij ging zitten en maakte nog een praatje. Uit voorzorg werd er toch een ziekenauto gebeld. In het ziekenhuis werd de dood geconstateerd....

De vroeg invallende en zeer strenge winter van 1962-'63 maakte een voortijdig einde aan de werkzaamheden. Door de bijkomende werken ging de streefdatum van 8 oktober waarop de onderlossers bij de KNP zouden beginnen met het storten van grind op de kanaalbodem geruisloos voorbij. Het materiaal vroom vast. Het kwik daalde tot vèr onder nul met als

absoluut dieptepunt een ijzige $-20,8^{\circ}\text{C}$ in januari 1963 die heel West Europa verlamde. Het baggerpersoneel ging schaatsen in het noorden van het land of vierde carnaval in Maastricht. Toevallig ging het carnavalslied *Miljaar op de Maosboelvaar* van dat jaar over de nieuwe weg die geprojecteerd was op de voormalige kanaalbedding....

Eind maart 1963 trad eindelijk de dooi in en op maandag 1 april, zes maanden later dan de bedoeling was, voeren de eerste bakschepen het kanaal op. De voor de demping tussen de Van Hasselkade en de Bloedbak benodigde hoeveelheid grind van 50.000 kubieke meter werd opgebaggerd tussen de spoorbrug en de Oeverwal in Wyck. En passant maakten de dempers geschiedenis toen zij op de resten van de Romeinse brug stuitten, al wordt de verwijzing naar hen en het kanaal in dit kader nog zelden genoemd.

Het dempen had nu een redelijk vlot verloop. Op 24 april had men de sluis bij de Sint Servaasbrug bereikt en medio juni waren de mannen bij de Bloedbak aangekomen. De vrachtauto's reden ladingen met grind af en aan. Op een niet nader genoemde datum in die maand ontdekte grondwerker Hubeer Mensis de blindganger van ongeveer 40 centimeter lengte tussen het grind op de laadbak van een vrachtauto. De chauffeur stond op het punt om de lading in het water te kiepen....

Deze bom was hoogstwaarschijnlijk afgeworpen tijdens één van de Britse luchtaanvallen van 11 en 12 mei 1940 op de noodbrug die de Duitsers hadden aangelegd nadat de Maastrichtse genie de stalen overspanning van de Sint Servaasbrug een dag eerder had opgeblazen in een poging de vijandelijke opmars te stuiten. De Britse aanval werd door de Duitsers afgeslagen.

23 jaar later stonden Hubeers en de niet nader genoemde chauffeur ineens oog in oog met het niet ontplofte projectiel. Samen waarschuwden ze de uitvoerder. Deze trok zijn schouders op, liep op de vrachtwagen af en, terwijl Hubeers en de chauffeur dekking zochten achter de dikke walmuur van de Helpoort, klom de voorman op de laadbak, gooide de bom in het water en gelastte de chauffeur er zijn lading grind overheen te storten.

Enkele weken eerder was ook al een soortgelijk oorlogstuig ontdekt in het stortgrind. Toen was de Hulpverleningsdienst Binnenlandse Zaken gewaarschuwd; die was toen ook naar Maastricht afgereisd en had de bom onschadelijk gemaakt. Deze organisatie is in 1971 opgegaan in de Explosieven Opruimingsdienst en daarbij is helaas al het archiefmateriaal verloren gegaan. Het onschadelijk maken van die bom had enig ophoud gegeven. Vandaar waarschijnlijk dat de uitvoerder liet doorwerken. Helaas bestaan de dagrapporten van de kanaaldemping ook niet meer en valt die eerdere datum dus niet meer te achterhalen. Krantenberichten dienaangaande werden evenmin gevonden. Navraag bij de Explosieven Opruimingsdienst in Culemborg leverde niets op. Blijft de vraag wie de uitvoerder was. Roel Kuperus misschien? Hij was een man die de draagwijdte van zijn verantwoordelijkheden volledig besepte en wist dat de bom bij herinrichting van het terrein hoogstwaarschijnlijk zou worden gevonden en gevaar kon opleveren. Hij zal niet de man zijn geweest die de bom in het water gooide.

Op 12 juni 1963 werden met dynamietstaven twee bressen geslagen in de beide muren van de Bloedbak. Het water liep via die openingen in de daaronder stromende Jeker naar de Maas. Enkele dagen later was het kanaal nagenoeg drooggevallen. De nog resterende poelen werden met grind dat vanaf de rijweg was aangevoerd dichtgegooid. De deklaag werd geëgaliseerd en het voormalige kanaal ging dienst doen als gemeentelijke parkeerplaats. De Bloedbak werd met een stalen kogel stukgeslagen. Toeristen die daarna een plek zochten om hun auto te stallen keken vreemd op toen Maastrichtenaars hen adviseerden hun wagen in het kanaal te parkeren. Tussen 1963 en 1975 hebben ongetwijfeld honderden argeloze autobezitters hun wagen bovenop een bom neergezet.

Hubeer Mensis was in 1975 inmiddels bejaard. In juli van dat jaar las hij in de krant berichten over de bouw van een ondergrondse parkeergarage ter hoogte van de Onze Lieve Vrouwewal. Hij beseftte dat jongere collega's gevaar konden lopen indien ze op zijn bom zouden stoten en besloot zich met de aannemer Marcel Muylris uit Sittard in verbinding te stellen. Muylris nam vervolgens contact op met Toon Dols, de toenmalige Maastrichtse wethouder van Openbare Werken. Die vroeg op zijn beurt de gemeentepolitie een onderzoek in te stellen.

Het gezag benaderde Mensis die toen andermaal zijn verhaal moest vertellen. Men slaagde er ook in de chauffeur van de vrachtwagen op te sporen. Na enige aandrang vertelde hij hetzelfde relaas en bevestigde daarmee de versie van Mensis.

Beide mannen hadden zo lang hun mond gehouden omdat zij ervan overtuigd waren dat de bom toch geen kwaad kon. Dat er op die plek twaalf jaar later een parkeergarage zou worden gebouwd konden zij niet weten. Anno 1963 was de gemeente immers nog van plan het Stadspark richting walmuur uit te breiden. Graafmachines zouden bij de aanleg van een park vrijwel zeker niet op een diepte van 1,75 meter komen ...

Op verzoek van de gemeente Maastricht kwam commandant majoor Busscher van de Explosieven Opruimingsdienst in Culemborg zich op de hoogte stellen. Op zijn advies en volgens zijn aanwijzingen zou de bom worden verwijderd. De opruimingswerkzaamheden zouden de bouw van de ondergrondse garage niet vertragen.

Met een graafmachine waarvan de bestuurderscabine met ijzeren platen was beveiligd, werd een eerste, voorzichtige poging gedaan op de plek waar de bom werd vermoed. Die mislukte. De volgende dag, op 7 augustus rond 12 uur 's middags, had de kraanmachinist van het slopersbedrijf Laurent Ravesteijn echter beet. Het bleek te gaan om een bescheiden Engelse *General Purpose bomb*, een brisantbom van 40 lb, veertig Engelse ponden.

De gemeentepolitie had uitgebreide maatregelen getroffen. De huizen en kantoren op de Onze Lieve Vrouwewal waren ontruimd, terwijl de Maasboulevard, de Bernardusstraat en de toegangen tot de Onze Lieve Vrouwewal waren afgezet. Een ambulance van de GGD was voor alle zekerheid paraat. Wethouder Dols was zelf ook aanwezig.

Besloten werd het risico van demontage te vermijden en het projectiel te laten ontploffen. Het werd daarom vrijwel ter plekke in een zogenaamde springkuil gedeponneerd, met enkele vrachtwagenladingen zand afgedekt en met behulp van een pond explosieven tot ontploffing gebracht. De vele nieuwsgierigen die op een grote afstand werden gehouden, hoorden rond vier uur 's middags een doffe klap. Slechts enkele scherven van het oorlogstuig werden teruggevonden.

Met uitdrukkelijke dank aan kapitein Antoon Meijers van het *Explosieven Opruimings Commando Koninklijke Landmacht (EOCKL)* te Culemborg.

Mevrouw Narinx, ooggetuige van de verdrinkingsdood van Rudie Kuperus.

Ook postuum dank aan Willem Rossen (1931-2004), de man die het kanaal naar Luik dempte. Hij overleed zeer plotseling en uitgerkend op 4 oktober 2004, op de dag af 42 jaar nadat de gemeente Maastricht (op 4 oktober 1962) aankondigde vernoemd kanaal te gaan dempen.

Familie Rossen
 Familie Kuperus
 Familie Ravesteijn